

SUMARI

La seducció es vesteix de negre, per Sebastià Bennasar ..	7
Diari d'una assassina, per Marta Alòs.....	11
El fill del rei, per Margarida Aritzeta	29
Lola-cafè, per Núria Cadenes	39
El mercat dels dilluns, per Esperança Camps.....	51
Un apartament amb bona vista, per Raquel Gámez Serrano.....	61
La balada de l'adeu, per Susana Hernández.....	83
Veïns, per Montse Sanjuan.....	105
Ulls vermells, per Anna Maria Villalonga.....	123

LA SEDUCCIÓ ES VESTEIX DE NEGRE

Sebastià Bennasar

DE MOTIUS QUE JUSTIFIQUEN UNA VISITA a una ciutat n'hi ha molts, però si ets una escriptora de novel·la negra visitar una fàbrica de cervesa pot ser-ne un dels principals. Explica la llegenda que la presència de la fàbrica de cervesa San Miguel a Lleida va ser un dels arguments que van acabar de convèncer la Patricia Highsmith a acceptar la convidada a visitar la ciutat l'abril de 1987, en una gestió que va fer aleshores Miquel Pueyo, actual paer en cap de la ciutat. Segurament ell en podria explicar moltes més coses, però el viatge fins a la ciutat ens serveix plenament com a justificació del perquè fem aquest volum d'homenatge a la genial escriptora d'*Estranyys en un tren* des de Pagès Editors. Si és que hagués de caldre alguna justificació.

La qüestió és que el 19 de gener de 2021 la Patricia Highsmith hauria fet cent anys, i les dates rodones sempre ajuden a commemorar i celebrar l'existència d'escriptores tan sensacionals com aquesta pionera de la novel·la negra i del suspens a qui tantes coses li devem els qui ens dediquem a la literatura "negrota", per no haver d'entrar en disquisicions sobre què és la novel·la negra i què no.

L'aportació de Patricia Highsmith al gènere negre (i a la literatura en general) està fora de qualsevol mena de

discussió. Domina a la perfecció la creació dels personatges, la dosificació de la informació, la creació d'atmosferes i especialment la fraseologia i el ritme del text. Llegir-la és un plaer tant en la distància llarga com en els relats breus, on al meu entendre arriba a l'excel·lència. Em sap greu que quan parlem de grans noms i pares fundadors del gènere (ja ho veieu, pares i no mares) sovint ens oblidem de la Highsmith i també de la Margaret Millar, injustament oculta per l'obra del seu marit, Ross MacDonald, i que ja publicava novel·les negres el 1941, amb tant d'èxit que tres anys després va ser ella qui amb els diners dels drets d'autor va comprar una casa a Santa Barbara i va ser ell qui es va canviar el nom perquè ningú no es pensés que s'aprofitava de l'èxit de la seva dona.

Sigui com sigui, Patricia Highsmith necessitava un home-natge i em sembla molt bonic que se li faci des d'una col·lecció de novel·la negra pensada, creada i editada des de Ponent per abastar el món (millor no entrarem en detalls sobre els cargols i Lleida, ja que la creadora de Ripley els adorava, però vius!).

La commemoració del centenari de la Patricia Highsmith amb una antologia de relats negres de diferents autores contemporànies va ser molt ben rebuda tant per l'Eulàlia Pagès com per la Joana Soto, que des del primer moment s'engrescaren en el projecte i han posat les màximes facilitats per dur-lo a bon port des de l'editorial (he de dir que sempre han actuat així amb cada una de les propostes que he fet tant per a Lo Marraco Negre com per a Marrajo, la col·lecció de novel·la negra de Milenio, molt sovint prioritant la qualitat i els somnis per davant de l'afany comercial).

I la proposta va rebre l'entusiasme de les veritables culpables del llibre que teniu a les mans, les autores que escriuen en aquest volum: Marta Alòs, Margarida Aritzeta, Núria Cadenes, Esperança Camps, Raquel Gámez, Susana Hernández, Montse Sanjuan i Anna Maria Villalonga. Projectes col·lectius com aquests suposen una gran oportunitat per als editors del

volum en qüestió per superar una frustració: no poder tenir-les a totes en el catàleg de Lo Marraco Negre (de moment), i a la vegada suposen un acte de generositat i de comprensió envers el panorama editorial que ens envolta: el més senzill hauria estat quedar-se amb les autores de la casa, però seria reduccionista, perquè hi ha autores molt bones en els catàlegs envejables dels col·legues que publiquen novel·la negra en català.

I doncs, què hem fet en aquest llibre? Escollir vuit escriptors de solvència contrastada que tallen el bacallà en la novel·la negra catalana contemporània i proposar-los que escriguin un relat en homenatge a la Highsmith. Quan llegiu els seus texts entendreu perfectament que no només fan un homenatge a l'escriptora, sinó que escriuen cadascuna de les peces amb la màxima qualitat possible per constatar un fet que molts ja sabíem: que a la novel·la negra catalana les dones hi juguen un paper fonamental i no representen cap futur, al contrari, són el present. Totes varen entomar el repte a la perfecció en unes circumstàncies complicades: tot just acabàvem de sortir del confinament més estricte i encara hi havia molta gent vivint en la màxima incertesa professional i personal, i amb la generositat habitual totes van dir que sí sabent que potser aquest nou compromís els fotia en laire part de les vacances o dels plans que havien fet. Però és clar, val més que els plans te'ls destaroti la Highsmith que no pas un bitxet invisible.

El més interessant del volum, des del meu punt de vista, i a banda de les narracions en si, és que serveix per constatar precisament això: l'extraordinari moment de forma pel qual estan passant les autores de novel·la negra a casa nostra. Si bé les seves novel·les ja ens demostren la gran qualitat de les seves propostes, aquests relats, on prenen riscos, surten de les seves zones de confort i decideixen trencar l'horitzó d'expectatives, demostren que el seu potencial és molt alt i que cal fer unes quantes coses amb la seva trajectòria, començant per creure que són tan bones o millors que qualsevol escriptor que ens

ve de fora i continuant per llegir-les, recomanar-les, regalar-les i promocionar-les fins a esgotar-ne les existències (i tranquils, tots els editors estem disposats a les reedicions).

No ens enganyem, som un país petit, però ple de gent amb un talent immens. Això sí, també som els campions mundials d'ignorar-lo i enlluernar-nos amb qualsevol mediocritat importada, sigui amb dièresi damunt les a i latituds nòrdiques, siguin hereus de Camilleri o siguin revelacions de ves a saber quin llunyà país asiàtic. Això passa especialment en el camp de la cultura. En aquest cas, de fora només hem agafat l'excusa, el propòsit, el McGuffin per posar en marxa una maquinària que permet tenir en un sol volum vuit escriptors imprescindibles de la literatura contemporània en la nostra llengua. Ara serà feina de tots plegats aconseguir que la seva feina no es quedi en una anècdota de visita a una fàbrica cervesera, ans al contrari. Hem fet aquest llibre perquè arribi al màxim de lectors possibles. Diuen els biògrafs de Highsmith que li agradava molt més seduir que ser seduïda. A nosaltres ens passa el mateix, estem convençuts del potencial de seducció de la novel·la negra en català en general i de l'escrita per aquestes vuit autores en particular. Ara esperem trobar lectores i lectors disposats a deixar-se seduir.

DIARI D'UNA ASSASSINA

Marta Alòs

31 DE DESEMBRE DE 2010

IAQUESTES SERAN LES DARRERES PARAULES que escriuré. Estic cansada. Molt cansada. Esgotada de contemplar les mateixes parets, de recórrer passadissos amunt i avall que em sé de memòria i que també sé per experiència que no porten enlloc. Cansada d'esperar agraïments. Honors. Glòries. Reconeixements. Un polsim de gratitud.

Fastiguejada d'haver d'ingerir la mateixa merda cada dia. Tipa de veure les mateixes cares, els mateixos gestos, les mateixes ensulsiades. Les mateixes rialles i els mateixos plors. Cansada de parlar. Cansada del silenci. Cansada. Molt cansada. Esgotada de tothom i de tot. I no és pas perquè aquí dins no se'm consideri. Tot el contrari. No en tinc cap queixa perquè, després de tants anys ja formo part d'aquest paisatge claustrofòbic. Com si fos una part de l'edifici. Mimetitzada amb l'entorn que em té presonera. Per això he decidit acabar d'una vegada. Aquesta vegada serà l'última.

Has d'entendre que els dies se'm facin lents i monòtons. La meva vida s'ha convertit en una roda que va donant voltes i més voltes sense cap mena de sentit. Una roda hidràulica que no s'atura; que gira i gira, xuclant-me la poca energia que encara em queda. Només tu m'escoltes. Només tu em saps

entendre. Perquè només a tu he explicat els meus secrets. Però ara ja no tinc forces. Ni tan sols per escriure. Per això crec que ha arribat el moment del comiat. Amic meu, estimat; ens acomiadem sabent que l'adeu, aquest adeu, és definitiu. Etern. Inamovible.

Sé que t'enyoraré. Que de ben segur els dits em portaran una vegada i una altra a procurar la teva companyia. La teva comprensió. La teva infinita paciència. Però ja no tinc forces. No puc. Estic desapareixent a poc a poc. Lentament. Ignorada. Negada per tot i per tothom. Ho noto. Ho sé.

Em vaig prometre a mi mateixa que no ho tornaria a intentar. Després de l'última vegada que ho vaig intentar, vaig quedar tan malferida que la recuperació va ser un gran fracàs. Un altre.

El personal mèdic encara no se'n sap avenir de com m'ho he fet per continuar viva. Jo tampoc perquè de debò que tenia ganes d'anar-me'n per sempre més.

Després d'aquell intent fallit em vaig rendir, però crec que ha arribat el moment de tornar-ho a provar. M'he assegurat que aquesta vegada sigui la definitiva. No puc continuar així. He calculat totes les possibilitats, les zones mortes, els horaris, els registres, i estic convençuda que aquesta vegada res no pot sortir malament. Per això avui t'he de dir adeu. Un comiat dolorós després de tants anys de confidències, d'intimitat compartida. Has estat fidel i t'ho agraeixo. Per això, perquè aquestes són les darreres paraules que t'escric, he volgut fer-ho amb sang. Lletres vermelles que expressin el dolor punyent. La ràbia i la impotència per aquest món que mai no m'ha entès. Em rendeixo. El món ha guanyat la partida. De fet, ara que ho penso, fa temps que em vaig rendir. Que vaig llençar la tovallola. Perquè ara ja tinc coll avall que el món és injust.

I ara ens hem d'acomiar. No hi haurà abraçades ni petons. Mai no ens hem pogut abraçar ni tampoc petonejar-nos. No ens ha calgut. T'he d'agrair que sempre m'hagis escoltat amb paciència, des del silenci. Després d'aquestes

Director de la col·lecció: Sebastià Bennasar

© dels textos: les autores respectives, 2020

© del pròleg: Sebastià Bennasar, 2020

© de la imatge de la coberta: Pedro Soto Astiz, 1987

© d'aquesta edició: Pagès Editors, S L, 2021

Sant Salvador, 8 - 25005 Lleida

www.pageseditors.cat

editorial@pageseditors.cat

Primera edició: gener de 2021

ISBN: 978-84-1303-232-0

DL: L 5-2021

Imprès a Arts Gràfiques Bobalà, S L

www.bobala.cat

◀ imprès a **lleida** ▶

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat de l'excepció prevista per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, <www.cedro.org>) si necessiteu fotocopiar, escanejar o fer còpies digitals de fragments d'aquesta obra.